

Schuilplaats

December 2012, nr. 4

Perspectief

In dit nummer:

- Van betekenis zijn voor (klein)kinderen
- Het kind van de rekening
- Grootouder zijn
- Kerkelijke gemeente zijn

Van betekenis zijn voor (klein)kinderen na echtscheiding

Een echtscheiding is een ingrijpende gebeurtenis. Voor man en vrouw maar ook voor hun kinderen en de grootouders. Hoe beleven de verschillende betrokkenen deze gebeurtenis? Hoe kunnen zij elkaar bijstaan in de moeilijke periode die volgt?

Corine is enkele jaren geleden gescheiden en heeft drie kinderen in de tienerleeftijd. Ze kreeg hulp van het Diaconaal Maatschappelijk Werk van Stichting Schuilplaats. De hulpverlener sprak ook met haar ouders en de kinderen. De (groot-)ouders hebben een belangrijke rol kunnen spelen in de continuïteit van het gezinsleven.

>>

Christelijke hulpverlening met Perspectief

Stichting Schuilplaats staat voor Christelijke hulpverlening. Vanuit de bijbelse opdracht tot naastenliefde biedt Stichting Schuilplaats hulp om te werken aan herstel van huwelijken en relaties. Helaas wordt de stap naar de hulpverlening soms te laat genomen, wanneer herstel niet meer mogelijk is. In deze Schuilplaats Perspectief bieden wij informatie aan om de schadelijke gevolgen van de echtscheiding te beperken.

>> De grootouders aan het woord

“Wij zagen het verdriet van onze dochter en haar kinderen toen onze schoonzoon het huis uitging om bij een andere vrouw te gaan wonen. Dit deed ons natuurlijk ook verdriet. We hadden het moeilijk met de echtscheiding die volgde. We konden de pijn niet wegnemen. Wel probeerden we Corine en onze kleinkinderen zoveel mogelijk te helpen. Dat was vooral in praktische zin: klussen in huis, samen wat lekkers koken, banden plakken en het opvangen van de kinderen als zij uit school kwamen.”

“Het is goed geweest voor onze kleinkinderen dat er een plek was die hetzelfde is gebleven. We hebben geprobeerd dezelfde dingen met ze te doen als voor die tijd. We proberen ze een veilige en vertrouwde omgeving aan te bieden. Onze kleinkinderen zijn altijd welkom: wat er ook gebeurt, dat verandert nooit. Het is belangrijk dat onze kleinkinderen dat weten en voelen.”

Vraagbaak en rustpunt

“Als ouders vinden we dat je je niet in het huwelijk van je kinderen moet mengen. We hebben de scheiding van Corine niet zien aankomen. Na de scheiding hebben we steeds geprobeerd in geen geval slecht te spreken over Leo, de vader van onze kleinkinderen. Toen de kleinkin-

“Bij ons bleef alles bij het oude en zo werden wij een rustpunt voor de kinderen.”

deren met vragen bij ons kwamen, hebben we wel besloten hun vragen zo eerlijk mogelijk te beantwoorden. We vinden dat ze recht hebben te weten wat er is gebeurd zodat ze de situatie beter kunnen begrijpen. Vooral de oudste zoon heeft het erg moeilijk gehad bij de scheiding. Hij zat in de pubertijd en had keihard een vader nodig. We merkten dat de kinderen ook veel moeite hadden met de verhuizing. Ze moesten hun buurtvriendjes achterlaten en wennen aan een andere omgeving. Bij ons bleef alles bij het oude en zo werden wij een rustpunt voor de kinderen.”

Gedragen

“De echtscheiding van onze dochter heeft een enorme impact op ons leven. Door onze leeftijd hebben we minder om handen en dan heb je alle tijd om te denken en te piekeren. Het is ook niet iets wat we makkelijk delen met anderen. Gelukkig kunnen we er wel met elkaar en samen met onze andere kinderen over praten. Hoewel we het een moeilijke tijd vonden, hebben we manieren gevonden om met de nieuwe situatie om te gaan. We hebben vooral veel voor Corine en de kinderen gebeden. We ondervinden dat God voor haar en het gezin zorgt. Dankzij Gods hulp heeft ze het gered en samen met de kinderen weer een leven opgebouwd. Zo worden we geleid en gedragen ook als het anders gaat dan we zouden willen.”

De kinderen aan het woord

“Ik dacht heel lang dat het mijn schuld was dat papa en mama gingen scheiden. Ik stelde namelijk een vraag over dit onderwerp vlak voordat papa vertelde dat hij weg ging. Ik heb jarenlang gedacht, ‘als ik er niet over was begonnen, dan...’ Nu weet ik dat mijn vader het alleen als aanleiding gebruikte om zijn verhaal te doen.”
Dochter Lianne is de middelste van Corine’s kinderen. Niet alleen bij haar maar ook bij haar broers zijn er beelden van de werkelijkheid ontstaan waarover eigenlijk niet gesproken wordt. Zo heeft Nils nog jaren na de echtscheiding gehoopt dat zijn vader en moeder weer bij elkaar zouden komen. Nils: “gek eigenlijk, want mama zei regelmatig tegen mij dat dit niet meer kon en papa zelfs hertrouwt was, toch bleef ik erop hopen.”

Geloofsbeleving

De impact die de echtscheiding op de geloofsbeleving van de kinderen heeft is groot. Lianne: “Ik ben wel heel erg gaan twifelen aan het geloof. Mijn vader had verschillende taken in de kerk en als je dan zó blijkt te zijn. Het geloof heeft daardoor voor mij iets onbetrouwbaars gekregen.” Voor haar broertje Nils is het geloof juist een rustpunt. De gemeenteleden uit de kerk staan om hen heen en dat voelt als een warme deken. Nils: “het is fijn dat we eens in de zes weken een weekend bij een gezin uit de kerk mogen logeren. Dan zien we ook eens hoe het is als er een moeder én vader aan tafel zit.” Lianne: “en het is ook fijn voor onze moeder. Zij gaat dan vaak wat leuk doen met een vriendin.”

Opa en oma

Lianne en Nils vinden de scheiding het ergste wat ze ooit hebben meegemaakt. Ze zijn vooral boos op hun vader en hebben het gevoel dat hun leven door de scheiding veel minder leuk is geworden. “Niemand vindt het leuk om in een gebroken gezin op te groeien, iedereen wil toch een leuk en normaal thuis met een moeder én vader.” Met hun moeder praten ze wel over hoe hun leven er nu uitziet maar eigenlijk nooit over het vertrek van hun vader destijds. Lianne zegt: “Ik heb daar nooit meer met iemand over gesproken. Het is te moeilijk, toch niet meer te veranderen en ik denk: ik los het zelf wel op.” De kinderen geven aan bij oma en opa met hun vragen en gevoelens terecht te kunnen. “Ze zijn er voor ons en hebben belangstelling voor onze verhalen. We kunnen hen vragen stellen die we moeilijk vinden aan onze ouders te stellen. Het leven is bij opa en oma gewoon en vertrouwd. De geur in huis, de koekjes bij de thee Bij ons thuis veranderde er veel. We moesten bijvoorbeeld verhuizen. Het is dan heerlijk om bij opa en oma op de oude bank te zitten die nooit verandert. Het is gewoon fijn om er te zijn.”

“De gemeenteleden staan om ons heen, dat voelt als een warme deken.”

Het kind van de rekening

In dit kader staan aandachtspunten voor iedereen die kinderen van gescheiden ouders ontmoet.

- Kinderen voelen heel veel, maar kunnen het nog niet zo goed woorden geven, zeker wanneer ze nog jong zijn.
- Kinderen onthouden sommige dingen zeer levendig en anders dan volwassenen. Zelfs jaren later kunnen ze soms nog heel gedetailleerd vertellen hoe het gesprek verliep toen de ouders vertelden uit elkaar te gaan. Terwijl ze mooie en waardevolle momenten compleet vergeten zijn.
- Ieder kind verwerkt anders; het ene kind voelt zich schuldig, terwijl de ander daar geen last van heeft.
- Kinderen hebben soms irrealistische verwachtingen van zichzelf.
- Kinderen zien andere verbanden. Hierover is meer te lezen in het interview met de kinderen op pagina 2.

Echtscheiding

We staan stil bij hoe grootouders van betekenis kunnen zijn voor hun kleinkinderen. Vervolgens trekken we de kring breder naar de gemeente. Hoe kunt u als gemeente(lid) zorg dragen voor een gezin waarin een echtscheiding plaatsvindt?

Grootouder zijn

Scheiding is niet alleen heel pijnlijk voor het (klein) kind, maar heeft ook grote impact op het leven van grootouders. Hoewel ze aan de zijlijn staan, krijgen ze ook te maken met de gevolgen.

Grootouders zoeken naar antwoorden op vragen als: ‘hoe kunnen we er voor onze kleinkinderen zijn?’ Sommige weten zich er geen raad mee en doen alsof er niets aan de hand is, andere grootouders bemoeien zich teveel met de situatie. De juiste balans vinden vraagt om voortdurend afstemmen met alle betrokkenen.

Adviezen voor grootouders

- Geef uw kleinkinderen de ruimte om openlijk loyaal te zijn naar beide ouders. Toon belangstelling voor hun verhalen over school, hun nieuwe huis en de nieuwe gezinssituatie. Kinderen willen graag hun verhaal kwijt en merken soms dat ze in deze periode bij hun ouders minder terecht kunnen. Grootouders kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Onderzoek toont aan dat het luisterend oor van de omgeving de kans op latere problemen bij de kinderen vermindert.
- Spreek in het bijzijn van uw kleinkinderen niet over de zorg die u heeft over hun ouder(s). Leg uw kleinkinderen geen extra belasting op door hen te vragen nu extra lief te zijn voor moeder/vader, omdat die het zo zwaar heeft.
- Toon actieve betrokkenheid door hen te bezoeken, iets met hen te ondernemen, te bellen of regelmatig een kaartje te sturen. Blijf voor hen dezelfde grootouder als voor de scheiding. Er verandert voor uw kleinkinderen (en voor uzelf) al heel veel. Laat hen merken dat u van ze houdt en vertel hen dat de scheiding niet hun schuld is. Wees beschikbaar voor vragen.
- Wees betrokken naar uw kind zonder bemoeizuchtig te zijn. U kunt niet zijn of haar problemen oplossen.

- >> • Grootouders die het contact met hun kleinkinderen is ontzegd, kunnen hun betrokkenheid tonen door een kaartje te sturen, zodat de kinderen weten dat u aan ze denkt. Soms kan ook dat niet meer. Houd een dagboekje bij waarin u aan uw kleinkind schrijft. Ook voor grootouders bestaat er de mogelijkheid van een omgangsregeling.
- Bid voor uw kinderen en uw kleinkinderen.

Kerkelijke gemeente zijn

Echtscheiding heeft invloed op de kerkelijke gemeente. De gemeente kan een belangrijke rol vervullen bij een situatie van echtscheiding. Het is zegenrijk als gemeenteleden gevend en zorgzaam zijn in de relatie met gescheiden gemeenteleden. Kijkend naar het voorbeeld van de Heere Jezus. Hij kijkt met een hart vol liefde en roept ons op om voor onze naasten zorg te dragen. Naast allerlei praktische zorgen zijn er vaak gevoelens van schaamte en falen. Treffend is de houding van de Heere Jezus bij de Samaritaanse vrouw: "Ga heen, roep uw man en kom hier." In de situatie van de overspelige vrouw leert de Heere Jezus de aanklagers een belangrijke les: "Wie zonder zonde is werpt de eerste steen... Waar zijn de beschuldigers?... Ga heen en zondig niet meer." Het is vooral Zijn houding die opvallend is. Hij legt de vinger op de zere plek en tegelijkertijd is Hij liefdevol en bewogen. Wordt in onze houding ontferming zichtbaar? Zien we af van een veroordelende houding? Pas dan kunnen we betekenisvol zijn.

Adviezen voor de kerkelijke gemeente

- Het zit hem vaak in kleine dingen: groet, laat merken dat u hen ziet en betrokken op ze bent.
- Laat van u of uw gemeente niet gezegd kunnen worden wat een vrouw eens opmerkte: 'niet alleen mijn partner liet me in de steek, maar ook mijn gemeente.' Biedt hulp aan, want het vraagt veel van iemand om alleen te staan. Ontzorg de moeder of vader, zodat ze hun taak als opvoeder kunnen blijven uitvoeren. Door uw hulp kunnen ze er meer voor de kinderen zijn.
- Bid om de leiding van de Heilige Geest om wijsheid om zo op de juiste wijze met deze complexe situaties om te gaan.
- Informeer hoe u hen tegemoet kunt komen, misschien door eten te koken, naar de zwemles te rijden, of door iets leuks met ze te ondernemen. Toon betrokkenheid naar de kinderen; nodig ze eens uit, laat ze eens bij u in de kerkbank zitten, heb oog voor ze.

Steun christelijke hulpverlening

Geef voor hulpverlening aan mensen zoals Corine. Ons werk is afhankelijk van giften.

Tussentijdse resultaten van Stichting Schuilplaats
(bedragen in euro's bijgewerkt tot 31 oktober 2012)

Baten	Werkelijk	Begroting
Giften en collectes kerken	€ 47.200	€ 100.000
Giften donateurs + begunstigers	€ 92.690	€ 150.000

Tekort ten opzichte van de begroting : € -110.110

ING 1341400 t.n.v. Stichting Schuilplaats.

Colofon

28e jaargang, december 2012, nr. 4
Schuilplaats Perspectief is een uitgave van Stichting Schuilplaats en wordt toegezonden aan donateurs, kerkenraden, maatschappelijke en politieke organisaties en instellingen in de gezondheidszorg.

Redactie

Mevr. E.D. van de Lagemaat
Mevr. H.M. van Dommelen
Dhr. P.J. Versloot

Aan dit nummer werkten verder mee:

Mevr. M. J. Leenman

Fotografie

Foto's Istockphoto

Stichting Schuilplaats is een landelijke, interkerkelijke hulpverleningsorganisatie. De hulpverlening is gericht op de behandeling van problemen in de relationele of psychische sfeer en op verwerkingsproblematiek zoals rouw en incest. Stichting Schuilplaats streeft naar samenwerking met andere organisaties.

Het maatschappelijk werk houdt op werkdagen telefonisch spreekuur van 8.30 tot 10.00 uur.

Nalaten

Om Schuilplaats in uw wilsbeschikking op te nemen, dient u de volgende zin te vermelden: "Ik legateer aan Stichting Schuilplaats te Veenendaal een bedrag van € ... om te worden afgegeven zonder kosten, drie maanden na mijn overlijden."

Postbus 7, 3900 AA Veenendaal

T (0318) 54 78 70

F (0318) 55 34 77

E info@stichtingschuilplaats.nl

I www.stichtingschuilplaats.nl

ING 1341400

Rabobank 393311988

Bestuur

Dhr. Drs. W.J. van Duijn (voorzitter),
Katwijk; Dhr. Drs. A. Terlouw
(penningmeester), Gouda; Dhr. R. Geluk,
Ermelo; Dhr. H. de Vries (secretaris),
Apeldoorn; Mevr. W.S. van Wetten
(algemeen adjunct), Nieuw-Beijerland